

Greșelile Sinodului din Creta

Sinodalii români, după ce au semnat documentele din Creta, declară sus și tare chiar și acum, la un an distanță, că „cei ce contestă lucrările Sfântului și Marelui Sinod nu fac referiri punctuale la cele șase documente aprobate”¹. Broșura din care am preluat această afirmație urmărește popularizarea deciziilor luate, dar și marginalizarea opozițiilor. Însă pledoaria făcută este la fel de precară și lacunară ca și textele discutate. Sunt atinse destul de puține aspecte și într-un mod tendențios. De aceea este nevoie să fie vădită fragilitatea argumentelor aduse, dar mai ales să fie prezentate limpede problemele reale ale Sinodului.

Înainte de toate, trebuie recunoscut faptul că este admisă printre rânduri dogma ortodoxă despre Biserică (ecleziologia). Mă refer la respingerea (chiar dacă neargumentat) a teoriei ramurilor din (*Întrebarea 40*) și la expresia: „de care (Biserica cea una a lui Hristos) aceștia (alți creștini) s-au despărțit, în timp, prin îndepărtare de la credința ortodoxă” (*Întrebarea 34*). Totuși nu sunt prezentate clar textele sinodale care ar exprima această convingere. Nu reiese limpede că deciziile „Marelui Sinod” ar conține o decizie de concepție conform căreia Biserica cea una, sfântă, deși este continuată fidel de Biserica Ortodoxă, ar fi mai largă și ar cuprinde și alte Confesiuni, chiar dacă acelea nu au păstrat intactă credința și sunt despărțite de Biserica Ortodoxă și între ele. Cu alte cuvinte, nu ni se arată unde este negată apartenența acelor la Biserica lui Hristos. Sigur că este o bucurie să vedem că sinodalii români au o gândire ortodoxă; dar să fie și o decizie de mișcare ecumenică, nu doar idei strecurate în hotărâri locale și în broșuri, care nu pot contrabalansa și nici nu anulează deciziile controversate.

Perspectiva consfințită în Creta este o eroare dogmatică. Ea conferă ereticilor statut de Biserică în diferite grade și pune Biserica Ortodoxă în poziția ingrată de a le recunoaște participarea la taina mântuirii, relativizând păcatul ereziei și fiind nevoită să se unească cu ei pornind de la acest compromis doctrinar. Această politică este o trădare a credinței.

Suntem împinși spre un relativism dogmatic prin participarea ortodoxă la mișcarea ecumenică, pusă în practică de foarte mult timp (70-100 de ani) fără o motivare riguroasă, care ține chiar de credință, de identitatea noastră. Acesta este un câștig imens de partea răului pentru că induce confuzie și indiferență față de adevărul mântuitor. Iar pe fondul acesta se încearcă unele justificări asumate sinodal pentru a continua și desăvârși ulterior sincretismul creștin și chiar religios. Această lucrare de amăgire poate fi demascată prin prezentarea roadelor otrăvitoare aduse de ecumenism și a erorilor doctrinare pe care se fundamentează, exprimate evaziv, dar indubitabil la Sinodul din Creta.

Validarea mișcării ecumenice reprezintă o trădare a Ortodoxiei

Dacă ar fi să fie privită retrospectiv participarea unor membri ai Bisericii Ortodoxe la evenimentele ecumeniste, se vor constata numeroase abateri grave. Rugăciunile în comun, declarațiile de la întrunirile Consiliului Mondial al Bisericilor (CMB), relativizarea credinței ortodoxe, recunoașterea altor culte, acordurile compromițătoare semnate cu alte Confesiuni formează un tablou dezolant conturat de tendințele ecumeniste. Este foarte greu de evaluat pierderea sufletească și sminteala care a pătruns în popor, pierderea verticalității și diluarea conștiinței creștine autentice.

Mai ales prin participarea la evenimentele din cadrul CMB, dar și prin acordurile semnate cu catolicii (care nu sunt membri deplin în CMB) și prin alte manifestări de factură ecumenistă, a fost erodată puternic atât conștiința dogmatică a ortodocșilor, cât și trăirea lor prin derogările de la normele morale. Ar cere un spațiu foarte mare o prezentare pe larg a istoriei ecumenismului, dar trebuie punctate câteva aspecte esențiale.

Relativizarea credinței este cultivată atât prin rugăciunile în comun și prin evenimente de apropiere pe plan social (ecumenismul dragostei), cât și prin declarații, acorduri și semnarea a diferite documente ce strecoară abateri doctrinare. Recunoașterea preoției anglicanilor (1936), ridicarea reciprocă

---

¹ *Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, 16-26 iunie 2016. Întrebări și răspunsuri*, Editura Basilica, București, 2017, p. 4.

a anatemelor între ortodocși și catolici (Patriarhul Atenagora și Papa Paul al VI-lea, în 1965), asumarea Declarației de la Toronto (1950), acceptarea Regulamentului CMB prin aderarea ca membru deplin la această structură (BOR în 1961), semnarea Acordului de la Balamand cu catolicii și de la Chambesy cu vechii-orientali (ambele în 1993) reprezintă doar câțiva din pașii concreți de compromitere a ortodoxiei. S-a practicat o familiarizare cu restul credințelor prin rugăciunile în comun cu alte culte sau cu alte religii în cadrul Săptămânii ecumenice din fiecare an, cele săvârșite la diferite întruniri și îndeosebi la cele 10 Adunări ale CMB de până acum, unde au participat și musulmani, hinduși, budiști, evrei, tribali, dar și „Biserici” homosexuale și reprezentanți ai lor, precum și preoți femei. Atât contactele directe, cât și documentele scrise reprezintă angajamente prin care Biserica cedează și se obișnuiește să trădeze adevărul și morala proprie.

Având în vedere acest trecut „glorios”, se pune întrebarea: Cum a putut fi legiferată atât de ușor la nivel sinodal participarea la mișcarea ecumenică și la CMB? Cum de nu au fost condamnate toate abaterile grave de până acum? Răspunsul poate fi regăsit în lipsa de temeinicie cu care a fost argumentată această hotărâre, chiar cu implicații dogmatice clare: renunțarea la crezul ortodox.

Răstălmăcirea Crezului

Încă din primul paragraf din documentul despre mișcarea ecumenică este fundamentată participarea la ea pe un articol aparent preluat din Crezul niceo-constantinopolitan. Bineînțeles, articolul respectiv este puțin schimbat, probabil ca să inducă în eroare.

Orice creștin ortodox mărturisește despre Biserica sa că este „una, sfântă, sobornicească și apostolică”, ceea ce înseamnă că este mediul în care se păstrează mesajul Evangheliei cu dăruire totală, dar mai ales că este unică (una). Totuși în actul sinodal Biserica Ortodoxă este identificată cu o altă Biserică, ce are calitățile enumerate mai sus. Desigur că este corectă o astfel de expresie, dar nu în cazul când conduce la înțelesuri diferite, chiar contrare.

În mod normal, recunoașterea Bisericii Ortodoxe ca fiind una/unică, ar duce la concluzia că este exclusă participarea ei la formarea unei alte unități ecleziastice la nivel dogmatic. Aceasta pentru că doar Ortodoxia a păstrat adevărul și celelalte culte l-au pervertit; deci nu prin conlucrare cu ele se poate ajunge la unitatea creștină, ci prin aducerea lor înapoi la învățătura curată de credință. Altfel spus, Biserica Ortodoxă și-a păzit din greu unitatea și nu se poate angaja într-o altă unitate, străină de ea.

Totuși paragraful din documentul sinodal afirmă că Biserica Ortodoxă „crede cu tărie, în conștiința ei de sine eclesială profundă, că ocupă un loc principal în promovarea unității creștine” (art. 1). Conștiința eclesială este una dogmatică, ba chiar identitară, dacă se adaugă faptul că este „de sine” (traducerea completă). Deci s-a hotărât că Biserica la acest nivel ar trebui să joace un rol în promovarea unei unități străine de ea, se subînțelege că alături de alți creștini. Această pretenție se potrivește mai degrabă teoriilor ecumeniste deviate, de genul Bisericilor surori, teoria ramurilor, a elementelor bisericesti în toate Confesiunile. Deci, la o privire atentă prin prisma adevărului dogmatic, nu este întemeiată pe Crez, ci este o trădare și mistificare a lui.

Denumirea istorică de Biserici

«Potrivit naturii ontologice a Bisericii, unitatea sa nu poate fi tulburată. Biserica Ortodoxă acceptă denumirea istorică a altor biserici și confesiuni creștine eterodoxe, fără a fi în comuniune cu ele.» (art. 6)

Deși una marginală față de restul tezelor ce contravin ecleziologiei ortodoxe, problema care a suscitat cele mai multe discuții este cea a „denumirii istorice de Biserici”. Încă din primele veacuri au existat Biserici eretice și au fost numite astfel, dar cu conștiința că au răpit acest nume printr-un abuz. Sf. Amfilohie de Iconiu, de exemplu, explică foarte bine acest aspect: „Diavolul cel invidios nu a încetat să-i înșele, prin răutatea-i proprie și prin străvechiul său meșteșug, pe cei nestatornici [în credință]. Căci, așa cum mai înainte îi numise pe idoli dumnezei și-i făcuse pe oameni să rătăcească de la adevărul Dumnezeu, tot astfel și acum le numește pe multe biserici, ba, mai mult, dacă trebuie spus adevărul, îi ridică la rang de idoli ai bisericilor pe cei ce se supun lui și renunță la Hristos, pentru ca, după cum atunci îi îndepărtase de Dumnezeu prin așa-ziii dumnezei, la fel și acum să-i separe de adevărata Biserică prin

așa-numitele lor biserici”². Acum, eroarea constă, așa cum nota și IPS Ierotheos Vlachos³, în folosirea termenului într-un mod care le conferă eclezialitate, deoarece sunt privite ca făcând parte din Biserica cea una și indivizibilă potrivit naturii sale ontologice. Această ipoteză o semnaleză și Comisia desemnată de Sfânta Chinotită a Sfântului Munte să analizeze documentele sinodale din Creta: „Mențiunea *Bisericile creștine eterodoxe* lasă loc considerării neortodoxe că ortodocșii și romano-catolicii se află nu în schismă deplină, ci sub regim de întrerupere a comuniunii bisericești”⁴. Cu alte cuvinte, erezia, abaterea de la credința cea dreaptă, ar conduce doar la o separare între confesiuni, nu la o cădere din statutul de Biserică, situație ce ar putea și se încearcă a fi remediată prin inițierea unui dialog „ecumenic” și prin deschidere „frățescă” interconfesională.

Biserică interconfesională

Leitmotivul documentului 6 îl constituie unitatea și chiar restabilirea unității, fie că e vorba de cea creștină, fie că e cea a Bisericii. Întrebarea se pune: Unitatea cărei Biserici este avută în vedere? Și, mai mult, unitatea creștină nu este identică cu cea a Bisericii? Prin urmare, nu cumva este avută în vedere o Biserică interconfesională/creștină, care ar cuprinde și pe cea Ortodoxă?

Pe tot parcursul documentului se face referire îndeosebi la «unitatea creștină» și numai în patru paragrafe la «unitatea Bisericii» (4, 6, 18, 19). Dacă la paragraful al doilea nu este clar despre ce Biserică este vorba (în românește a fost tradusă greșit sintagma «unitatea Bisericii» prin «unitatea sa»), iar al șaselea tocmai a fost analizat mai sus, rămân celelalte două ocurențe.

Prima dintre acestea (art. 18) menționează: «Biserica Ortodoxă... participând la organismul CMB, nu acceptă nicidecum ideea egalității confesiunilor și în niciun caz nu poate concepe unitatea Bisericii ca pe un compromis interconfesional». Odată cu promisiunea de a nu se face compromisuri pe linie de credință, din context nu se poate deduce decât imaginea unei Biserici interconfesionale, adică formată din toate denomițiile creștine. Pentru că nu poate fi vorba de unitatea Bisericii Ortodoxe, care ar fi o problemă internă și nu ar depinde de relațiile cu restul creștinilor, ci de unitatea promovată în cadrul CMB, adică a unei Biserici interconfesionale, după cum se menționează și în text.

Este foarte bine că nu este acceptată «ideea egalității confesiunilor» și nici unitatea prin compromis. Totuși se observă că se pornește de la un compromis, anume că Biserica este constituită interconfesional și îi lipsește unitatea până nu se ajunge la un acord între toate Confesiunile. Cu alte cuvinte, Biserica este scindată în interior în diverse culte și ele trebuie să ajungă la comuniune deplină pentru a-și regăsi unitatea. Această teorie este străină de învățătura ortodoxă, care nu acceptă faptul că ereziile s-ar găsi în interiorul Bisericii, și nu în afara ei.

Teoria ramurilor din Declarația de la Toronto

Declarația de la Toronto din anul 1950 este privită ca fiind «de o importanță capitală» (art. 19) pentru participarea ortodoxă la Mișcarea Ecumenică. Din ea este preluată și validată ideea că rolul CMB este acela de a «pune Bisericile într-o legătură vie între ele și să producă studiul și dezbateră problemelor ce privesc unitatea Bisericii» (art. 19). Care Biserică este avută în vedere pentru a i se promova unitatea? Este evident că nu cea Ortodoxă, ci cea, chipurile, instituită de Hristos, numită „Biserica sfântă, sobornicească, pe care o proclamă Crezul” (IV, 4), din care ar face parte toate „Bisericile” creștine, printre care și cea Ortodoxă. Cu alte cuvinte, *Declarația de la Toronto* pornește de la premiza eclezialogică a unei Biserici care cuprinde toate cultele creștine, chiar dacă nu au comuniune între ele. Acesta este și principiul pe baza căruia este căutată unitatea, i.e. faptul de a aparține toate prin credință lui Hristos și Bisericii instituite de El. CMB nu se erijează într-o super-Biserică, însă cultivă ideea unei

² Sf. Amfilohie de Iconiu, *Împotriva ereticilor*, 2 în Sf. Amfilohie de Iconium, *Scrieri*, traducere din limba greacă veche și note de Oana Coman, coll. Patristica, 11, Doxologia, Iași, 2015, p. 194-195.

³ „Biserica Greciei la «Sfântul și Marele Sinod» din Creta”, 2.a.iii. (<http://www.atitudini.com/2016/12/biserica-greciei-la-sfantul-si-marele-sinod-din-creta-iii-de-mitropolitul-nafaktosului-si-sfantului-vlasie-ierotheos-vlachos/>).

⁴ <http://basilica.ro/sinodul-din-creta-sfanta-chinotita-tendintele-de-intrerupere-a-pomenirii-ierarhilor-nu-sunt-justificate/>.

super-Biserici care trebuie descoperită, făcută vizibilă, la a cărei unitate trebuie conlucrat. În acest punct, intervine dilema: Poate să adere Biserica Ortodoxă la o structură care se întemeiază pe o astfel de viziune cu privire la Biserică? Dacă pentru confesiunile protestante nu reprezintă o problemă, nu se poate spune același lucru despre Biserica noastră. În aceste condiții, este greu de acceptat importanța capitală a *Declarației de la Toronto*.

Ecleziologie greșită bazată pe interpretarea denaturată a unor citate scripturistice

Două din cele cinci citate biblice din text sunt folosite greșit pentru a fundamenta perspectiva eronată cu privire la „Biserica nedeplină”. Ele par a fi preluate din mediul ecumenist.

Astfel, rugăciunea Mântuitorului „ca toți să fie una” (In. 17, 21) este folosită ca referindu-se la toți creștinii (art. 8), deși ea are în vedere doar pe cei bine credincioși (apostolii și cei care vor crede în Hristos prin cuvântul lor), excluzând pe cei ce au o cugetare eretică. Comentariile patristice rezumă astfel sensul acestui citat: „Unul-Născut a găsit o cale prin care să Se descopere ca să ne adunăm și noi împreună și să fim cuprinși în unitatea cu Dumnezeu și între noi”⁵. Iar Sf. Vasile cel Mare îl explică așa: „Întrucât Dumnezeu este Unul, dacă vine în fiecare, atunci face din toți unul singur, atunci numărul piere prin sosirea unității”⁶. Este evident că acei „toți”, la care face referire Mântuitorul, nu sunt toți oamenii, ci doar acei care au primit harul Duhului Sfânt, adică cei din Biserica Ortodoxă. Mai mult, unitatea nu este pur și simplu între ei, ci cu Dumnezeu, care-i adună și întreolaltă. Cum mai pot avea pretenția că dau mărturie despre bogăția patristică a Bisericii ortodoxii care interpretează altfel citatul acesta scripturistic?

Rugăciunea lui Hristos nu vizează unitatea Bisericii, mai ales a uneia formată, în cazul textelor sinodale, din mai multe erezii. Ci era o rugăciune arhierescă, prin care cerea ca jertfa Sa să îi unească pe credincioși cu Sine și cu Tatăl și ea îi avea în vedere pe cei care vor avea nu doar credință dreaptă în El, ci vor împlini și poruncile Lui. Cu atât mai puțin se referă la cei căzuți în erezii, care au lepădat chiar și dreapta credință. Potrivit documentului cretan, ar rezulta că ereticii nu doar că pot face parte din Biserica lui Dumnezeu, dar pot chiar primi har și se pot mântui.

Celălalt citat biblic de conotație ecumenistă apare la final, ca o încununare a întregului document. Nădejdea Bisericilor Ortodoxe este prezentată ca fiind ziua când „va fi o turmă și un Păstor” (In. 10, 16) prin conlucrarea tuturor creștinilor. Ca și cum această zi nu a venit la Cincizecime sau ca și cum „turma” nu s-a păstrat vie de atunci și până astăzi în Ortodoxie, ci a fost risipită și trebuie adunată din nou.

Cuvintele Mântuitorului la care se face referire au fost înțelese de Părinții Bisericii în sensul că „se vor amesteca turmele neamurilor cu cei ascultători din Israel”⁷, după cum le comentează Sf. Chiril al Alexandriei. Cei ce formează turma Sa sunt aceia care ascultă cuvintele Lui și Îl cunosc pe El (In. 10, 14), fie că sunt dintre iudei, fie din alt staul, adică dintre neamuri (In. 10, 16). Când îi va aduce și pe cei dintre neamuri, aceia vor forma împreună cu iudeii credincioși „o turmă și un Păstor”, adică Biserica. Momentul acela s-a petrecut la Cincizecime.

Însă în referatul documentului cretan avem o altă perspectivă. Lucrarea Mântuitorului de a aduce neamurile laolaltă cu apostolii Săi și cu cei credincioși din Israel este asimilată așa-zisei nădejdi a Bisericilor Ortodoxe de a forma turma la care S-a referit Domnul abia după refacerea comuniunii cu eterodocșii. Aceasta echivalează cu decizia de propria identitate a Bisericii ca turmă aleasă a lui Dumnezeu și ignorarea putinței ca din ea să fie scoși ereticii precum oarecând iudeii (Mt. 21, 43).

Autoritatea absolută a Sinoadelor

«Păstrarea credinței ortodoxe autentice este asigurată numai prin sistemul sinodal» (art. 22)

Deși formularea a fost ameliorată față de versiunea presinodală, la insistențele P.F. Patriarh Daniel al B.O.R., totuși a fost menținută ideea exagerată că adevărul de credință este păstrat numai prin

⁵ Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan, XII, 11*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, col. PSB, vol. 41, EIBMBOR, București, 2000, p. 733.

⁶ Sf. Vasile cel Mare, *Epistole, 8, VII*, traducere, introducere și note de Pr. Teodor Bodogae, ediție revăzută de Tudor Teoteoi, în col. PSB, vol. 3, Editura Basilica, București, 2010, p. 50.

⁷ Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan, VI*, p. 488.

sistemul sinodal, fără putința de a fi criticat de restul credincioșilor. Această formulă intră în directă contradicție cu toată istoria Bisericii și cu exprimarea din *Epistola Enciclică a Patriarhilor Răsăriteni din 1848*. Dintotdeauna au existat Sinoade tâlhărești care nu au fost receptate pozitiv de Biserică din cauza hotărârilor greșite. În unele cazuri, ele au fost respinse chiar și înainte de a fi condamnate de vreun Sinod ulterior, cu atât mai mult dacă intrau în contradicție cu unul anterior mai important. Să nu mai menționăm situațiile în care un Părinte a fost considerat mai presus de un Sinod, cum este cazul Sf. Marcu Evghenicul față de Sinodul de la Ferrara-Florența. Ba chiar există cazuri când adevărul de credință exprimat doar de unii Sfinți Părinți, fără o validare sinodală, a devenit normativ pentru întreaga Biserică.

Din nefericire, acest articol nu face decât să ascundă impunerea unui episcopocentrism, mai ales dacă avem în vedere că la Sinodul din Creta doar Bisericile în corpore au avut drept de vot prin Întâistătătorii lor și episcopii au putut să ia cuvântul și să-și exprime (dez)acordul, pe când la Sinodul apostolic, care este model pentru celelalte Sinoade, hotărârile au fost luate de „apostoli și preoți, cu toată Biserica” (Fapte 15, 22) sau de „apostoli și preoți și frați” (Fapte 15, 23). Și, nu în ultimul rând, acestea au fost receptate și de cei din Antiohia cu bucurie și mângâiere (cf. Fapte 15, 31).

Textul sinodal abundă în numeroase alte afirmații cel puțin interpretabile, aproape la fiecare paragraf. Așadar, aprecierea IPS Irineu de Baska referitoare la acest document este îndreptățită: „Sincer și fără ocolișuri declar că aș fi vrut să semnez textul cum era, în oricare din cele două versiuni ale lui”, cu referire la acceptarea denumirii de „Biserici” pentru neortodocși. „Totuși, din păcate, textul este, de la început până la sfârșit – după părerea mea dintotdeauna – **iremediabil și inacceptabil** (subl. mea), pentru că este un amestec neamestecat de teze curat ortodoxe și cuvinte frumoase cu etos și stil «ecumenic»”⁸. Erorile dogmatice amestecate cu numeroase pasaje diplomatice formează un text ce nu poate fi corectat, ci ar trebui regândit în întregime.

Din nefericire, există și alte poziții teologice criticabile, nu doar ecumenismul statuat în documentul despre relațiile Bisericii cu restul lumii creștine. O critică puternică și susținută a exprimat IPS Ierotheos de Nafpaktos, atât înainte, cât și după Sinod, cu privire la existența unor expresii ce sugerează concepții ce țin de **teologia persoanei**. Acest curent avansează ideea că liberul arbitru și capacitatea de relaționare ar ține de calitatea de persoană, pe când firea ar genera limitări pătimăse. De asemenea, este speculată o similitudine între comuniunea Persoanelor dumnezeiești și cea a neamului omenesc. În referatul său, *Deciziile Ierarhiei Bisericii Greciei asupra „Sfântului și Marelui Sinod” și soarta lor*, Înaltpreasfinția Sa face o trecere în revistă cuprinzătoare a acestui subiect. Este criticată folosirea termenului de „persoană” cu referire la om, deoarece el a fost utilizat cu precădere cu referire la Ipostasurile dumnezeiești, și toate celelalte implicații ce decurg din concepțiile personaliste.

Ecleziologia euharistică

În strânsă legătură cu teologia persoanei apare și ecleziologia euharistică, ce postulează că Biserica este întemeiată pe Euharistie, care ocupă un loc central în viața ei. Aceasta poate fi detectată în cuprinsul documentelor sinodale, în mai multe pasaje. Per ansamblu, se poate spune că ele, deși folosesc „expresii precum *Biserică, dumnezeiască Euharistie și împărăția lui Dumnezeu*, le interpretează foarte exterior, sentimental sau printr-un discurs teologic rațional abstract. În dumnezeiasca Euharistie trăiesc slava eshatologică a Împărățieii cei care ajung la vederea lui Dumnezeu, și nu cei care doar cred că participă la această realitate în mod mecanic, cu patimile și cu slăbiciunile lor”⁹.

Concepția patristică pe acest subiect este menționată doar marginal în *Enciclică* (VII, 20) prin cuvintele Sf. Irineu de Lyon: „Învățătura noastră este în acord cu Euharistia, iar Euharistia adeverește învățătura noastră” (*Împotriva ereziilor*, IV, 18, PG 7, 1028). Așadar, conform Părinților,

⁸ http://aktines.blogspot.ro/2016/07/blog-post_69.html pag. 5.

⁹ Ierotheos Vlachos, *O erezie încolțită în Biserica Ortodoxă*, 1, la: <https://graiulortodox.wordpress.com/2011/08/31/77-o-erezie-incoltita-in-biserica-ortodoxa/>.

învățătura ortodoxă conduce la primirea lui Hristos din Potir, iar împărtășirea este confirmarea păzirii credinței. Se poate spune că Sfintele Taine sunt administrate de Biserică, nu Biserica izvorăște din Liturghie, cum se afirmă în documentul sinodal despre post¹⁰: «Sfânta Împărtășanie este expresia prin excelență a ființei Bisericii» (art. 9). Credincioșii nu iau parte, ci ei sunt „ființa Bisericii” prin Botez, iar prin Împărtășanie sunt doar recunoscuți și întăriți ca mădulare ale lui Hristos. „Euharistia nu este o finalitate prin sine, ci confirmarea acelei finalități”, pentru că, altfel, se poate ajunge la o „formă de idolatrizare euharistică”¹¹, nespecifică Ortodoxiei. „Astfel, nu Euharistia este cea care face ca Biserica să fie cu adevărat Biserică, ci Biserica este cea care face ca Euharistia să fie cu adevărat Euharistie. Cu alte cuvinte, calul – adică dogma și canoanele Bisericii – stă înaintea carului, și nu invers.”¹²

Înțelegerea eronată a Euharistiei reiese îndeosebi din interpretarea greșită a unor formule liturgice în *Enciclica* Sinodului. Exclamarea din cadrul Sfintei Liturghii «Sfintele sfinților!» ar exprima, potrivit textului, „participarea omului la sfințenia lui Dumnezeu” (*Enciclica, I.4.*). Ca argument pentru această explicație este adus un citat din Sf. Chiril al Alexandriei care nu are o legătură directă cu pasajul liturgic în cauză. Aceasta în ciuda faptului că poate fi găsită explicarea aceluia ecfonis chiar în aceeași operă a Sfântului. Toate aceste artificii par să urmărească impunerea unei viziuni ecleziologice euharistice.

Explicarea cuvintelor liturgice menționate este unanimă în tradiția patristică. Sf. Chiril al Alexandriei le tâlcuiește astfel: „Slujitorii Tainelor dumnezeiești strigă către cei ce vor să se împărtășească cu Taina Sfintei Împărtășanii: *Sfintele, Sfinților*, arătând că numai celor sfințiți în Duh li se cuvine să se împărtășească de cele sfinte”¹³. Această interpretare este în acord cu ceilalți Părinți bisericești, precum Sf. Ioan Gură de Aur¹⁴, Sf. Gherman al Constantinopolului¹⁵, Sf. Simeon al Tesalonicului¹⁶ și Sf. Chiril al Ierusalimului¹⁷. Simplu spus, împărtășirea cu Sfintele Taine reclamă o pregătire pe măsură și nu sfințește în mod automat pe cei ce le primesc. Aceasta presupune că Tainele sunt administrate de Biserică, nu generează ele singure Biserica. Nu este corect să li se acorde vreo întâietate care să degenereze înspre *hipersacramentalism*, prin care să fie ignorat regimul terapeutic al curățirii, luminării și îndumnezeirii.

Această perspectivă ecleziologică eronată cu privire la Euharistie are urmări din cele mai nefaste asupra vieții Bisericii, înlocuind nevoița curățirii de patimi cu o pseudo-spiritualitate.

Reglementări canonice controversate

Nu doar aspectele dogmatice ale documentelor au stârnit critici serioase, ci și unele dispoziții de natură canonică. Acceptarea cu jumătate de măsură a cununiilor mixte și a derogărilor de la post constituie o noutate ce contravine unor canoane explicite anterioare din tradiția bisericească. E adevărat că aceste excepții nu au fost legiferate în sens deplin, ci doar au fost lăsate la libertatea Bisericilor locale. Totuși acest fapt nu poate fi privit decât ca o derogare deghizată ce conduce la dublu standard și se poate generaliza.

¹⁰ <http://basilica.ro/sfantul-si-marele-sinod-importanta-postului-si-respectarea-lui-astazi-document-oficial/>.

¹¹ Andrew J. Sopko, *Profetul ortodoxiei romeice: Teologia Părintelui Ioannis Romanidis*, VII, traducere de Paul Cenușe, Editura Renașterea, Cluj, 2015, p. 324-325.

¹² Mitropolitul Ierotheos Vlachos : „TEOLOGIA POSTPATRISTICĂ DIN PERSPECTIVĂ ECLEZIALĂ” la: <https://graiulortodox.wordpress.com/2012/04/26/mitropolitul-de-nafaktos-si-sfantul-vlasie-kir-ierothei-teologia-postpatristica-din-perspectiva-ecliaziala-comunicare-sustinuta-in-cadrul-conferintei-%E2%80%9Eteologie-patristica-si-erezia-postpa/>.

¹³ Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, XII, p. 793.

¹⁴ Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Ebrei*, XVII, 4 traducere de PS Teodosie Atanasiu, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1923, p. 233.

¹⁵ Germanos al Constantinopolului, *Relatare și viziune mistică despre biserică și Liturghie – tipul D*, 97, în Diac. Ioan I. Ică jr., *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului – integrala comentariilor liturgice bizantine*, Deisis, Sibiu, 2011, p. 484.

¹⁶ Simeon al Tesalonicului, *Despre Sfânta Liturghie*, 146 în *De la Dionisie Areopagitul...*, p. 431.

¹⁷ *Cateheze mistagogice*, V, 19, în Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, traducere de Pr. D. Fecioru, EIBMBOR, București, 2003, p. 365.

Deși au fost permise derogări de la post în Bisericile Locale care le-ar permite pe teritoriul lor, cele mai grave implicații le comportă textul referitor la *Sfânta Taină a Cununii și impedimentele la aceasta*¹⁸, care oferă posibilitatea Sinoadelor Bisericilor Autocefale să aplice iconomia bisericească cu privire la cununiile mixte între ortodocși și creștini neortodocși (art. II.5.ii). Această iconomie intră în contradicție cu canonul 72 Trulan. Iconomia instituită încă din vremea apostolilor presupune îngăduirea căsătoriile mixte deja contractate înainte de botez. Faptul că acestea reprezintă o iconomie este învederat de cuvintele Apostolului Pavel către „ceilalți”, adică cei care au soți necredincioși: „Le grăiesc eu, nu Domnul” (1Cor. 7, 12). Scopul iconomiei este de a avea posibilitatea să-și crească copiii în credință. Iar condiția unei astfel de iconomii este ca soțul necredincios să accepte să locuiască cu cel creștinat. Pentru că nunta, deși e firească, ajunge să fie o taină mare „în Hristos și în Biserică” (Ef. 5, 32), nu în afara credinței, după tâlcuirea Sf. Grigorie Teologul: „Bine este pentru femeie să respecte pe Hristos prin bărbat; bine este ca bărbatul să nu necinstească Biserica prin femeie”¹⁹. În plus, oficierea unei Taine, cum este Cununia, unei persoane neortodoxe nu poate avea o justificare decât în spirit „ecumenic”.

Concluzii

Convocarea Sinodului din Creta este un eveniment bisericesc care nu poate fi trecut cu vederea pentru că el a asimilat o seamă de curente teologice deviate, care frământă de ceva vreme întreg trupul Bisericii și care au un efect direct asupra mântuirii credincioșilor și a căii pe care sunt ei angajați.

Chiar dacă Biserica Ortodoxă Română a participat la Sinod și a semnat documentele lui, o reconsiderare a poziției sale este nu doar posibilă, ci chiar necesară. Un pas în acest sens a fost făcut prin declarațiile oficiale ale Sinodului B.O.R., care nu acceptă nici o modificare a credinței la nivel de dogmă, canoane sau viață liturgică în privința hotărârilor Sinodului din Creta. Totuși, fără o argumentare punctuală și convingătoare sub raport teologic, atitudinea oficială pare a fi una de a ascunde față de credincioși adevărul cu privire la deciziile din Creta sau chiar de a le impune în mod tacit printr-o eventuală continuare a activităților „ecumenice” și prin popularizarea celorlalte curente teologice greșite.

Ecumenismul, aprobarea căsătoriilor mixte și a derogărilor de la post, teologia persoanei și eclesiologia euharistică ilustrează tot atâtea devieri care nu pot fi lăsate astfel. Cel mai grav aspect este aprobarea unei noi eclesiologii, prin care Biserica este privită ca fiind divizată în diferite părți componente (erezii și schisme), unitatea ei trebuind să fie reconstituită prin intermediul dialogului ecumenic. Aceste abateri de ordin teologic nu pot fi tolerate în cadrul unui Sinod care s-a dorit a fi Panortodox, dar nu a întrunit nici participarea, nici acordul tuturor Bisericilor Ortodoxe.

Desigur că prestația delegației BOR a fost una pozitivă prin faptul că a adus unele amendamente bune, dar nu suficient de bune încât să schimbe caracterul documentului. Acest lucru se și cere măcar acum, decizerea categorică de teoriile eretice. Și, cel mai grav, semnarea în corpore în forma aceasta a textelor anulează orice efort benefic și consfințește o direcție neortodoxă a teologiei cu privire la Biserică.

Din partea credincioșilor și mai ales a clerului se impune o atitudine de păstrare a adevărului și respingere a minciunii parafate prin cuvinte frumoase, dar ucigătoare de suflet. Aceasta se poate face fie prin întreruperea pomenirii, fie prin decizerea în alt mod, potrivit cu statura duhovnicească a fiecăruia. Unitatea Bisericii nu trebuie să se întemeieze pe întreruperea pomenirii ierarhilor semnatari, ci pe adevărul de credință, crezut cu inima și mărturisit cu gura spre mântuire (Rom. 10:10).

Ierom. Lavrentie Carp

¹⁸ <http://basilica.ro/sfanta-taina-a-cununii-si-impedimentele-la-aceasta-document-oficial/>

¹⁹ Sf. Grigorie Teologul, *Cuvântarea 37*, 7, PG 36, 292.